

יהודה איסר אונטרמן

הרב הראשי

איש המפתח מאחורי הפרשה הוא דמות סגנונית הנושאת את השם הרב אדוניו קראוס. קראוס מגודל התלי תלים ובעל הצורה החיצונית המרשימה, היה במקופת המנדט סוחר פירות. עם הקמת המדינה הפך לפקיד במשרד הדתות, בין שאר תפקידיו עסק גם בספרי תורה שהוצלו מהשואה והועברו לארץ. אחרי שרות של ארבע שנים בתפקיד זה, נאלץ אדוניו קראוס לעזוב את התפקיד.

תקופה מסוימת נעדר מהארץ. נאמר עליו ששימש כרב בקהילת מינכן. לאחרי רונה הוא ייצג את האינטרסים של אותו דניאלס ממילאנו בארץ. מסתבר שלקראוס זה יש מהלכים אצל הרב הראשי. אחרי ששר הדתות דחה את ההצעה לנסוע לחגיגה הדתית במילאנו, היה זה דווקא הרב הראשי שנתער להזמנה המזוהה ב"השפעתו של קראוס, וזאת אחרי שלא מכבר פורסם כי דחה הצעות להשתתף

ל אמצעי התיקשורת בישראל יצאו השבוע מכליהם כדי לדווח על מאורע היסטורי בתולדות החיים הדתיים בישראל: בפעם הראשונה מאז קום המדינה, יוצא רב ראשי לביקור רשמי לחו"ל. הנסיעה שעוררה את ההתענינות הגדולה היתה נסיעתו של הרב הראשי האשכנזי, הגר"א יהודה איסר אונטרמן (87), לאיטליה. מבחינה רשמית אומנם חדל הרב אונטרמן החל ב-31 בינואר האחרון לשמש כרב ראשי, אך מבחינת מעמדו ביהדות העולמית, כאפיפיור של הדת היהודית, אין לפרט תפל זה חשיבות רבה. כאשר יצא הרב אונטרמן ביום הראשון השבוע לדרכו מנמלי התעופה בלוד, ליוו אותו ראשי מועצות דתיות, רבנים, דיינים ועשרות בחורי ישיבה. במהומה הכללית נשתכח רק פרט אחד. מבחינה רשמית יצא הרב אונטרמן כדי להשתתף בכנס רבני אירופה, שנועד כביכול להיערך ב-

איך הגיע כבי' הרב לכנס שלא היה ולא נברא?

נס במילאנו

בכנסים אמיתיים של רבני אירופה בגלל "ניסוקיו הרבים". מבחינה תעמולתית נפלה נסיעתו של הרב אונטרמן ל"כנס" במילאנו בשעה טובה מאין כמותה. היה זה בשיאו של המאבק על המושך כהונתו כרב ראשי. כאשר היה ברור לכל שהרב הישיש הפי סיד את המערכה ומוכן לוותר תמורת תואר כבוד, דירת-שרד ומכונת ממשלתית. נסיעתו לכנס רבנים כלל אירופאי, בו ידונו כביכול על בעיות העומדות ברומו של עולם היהדות, היתה עשויה לסייע לו להחזיר לעצמו את התדמית של מנהיג רוחני העוסק באופן פעיל בבעיות המסעירות את העולם היהודי.

זה, כך פורסם, יעניק הרב אונטרמן לגביר דניאלס גם את התואר "חבר" ומורנו". מובן שהרב הראשי אינו יכול להשפיל את עצמו ולנסוע סתם לאיזו אירוע פרטי עם כל הפמליה שלו. לשם כך, הולבש על המסע אותו "כנס" מפורסם. יתכן שהגביר דניאלס הוזמן לחגיגות ספר התורה שלו עוד מספר רבנים ממספר קהילות באירופה, אבל מכאן ועד לכנס ראשי הקהילות שנועד לדרון בבעיות של גיור והתבוללות עוד רב המרחק.

למה הדבר דומה? משל לאיזה איטלקי שהיגר לארצות-הברית והתעשר שם, והיה מחליט להזמין את האפיפיור לטכס ההשקפה בלה של בנו. אין להעלות על הדעת שהאפיפיור היה נענה להזמנה. אבל מה שלא יעשה האפיפיור, עשה הרב אונטרמן. תמורת כרטיס הטיסה שנשלחו לו, לבי ניו ולמוזיקרו (במחיר של 157 דולאר הכריטיס פטור ממיסים) הסכים הרב הראשי של ישראל לנסוע לטכס הגדול של הכנסת ספר תורה לבית-הכנסת במילאנו. במעמד

כדי לדרון בבעיות ההתבוללות והגיור. אלא שלסיבה זו ולנסיעתו של הרב לא היה שום קשר מהסיבה הפשוטה: כנס כזה לא היה ולא נברא. הרב אונטרמן נתן ידו, כנראה שלא במתכוון, למעין מתיחה ליציאת מיסתורית, וביזה בצורה חסרת תקדים את מעמד הרב הראשי בישראל.

חגיגה בינלאומית

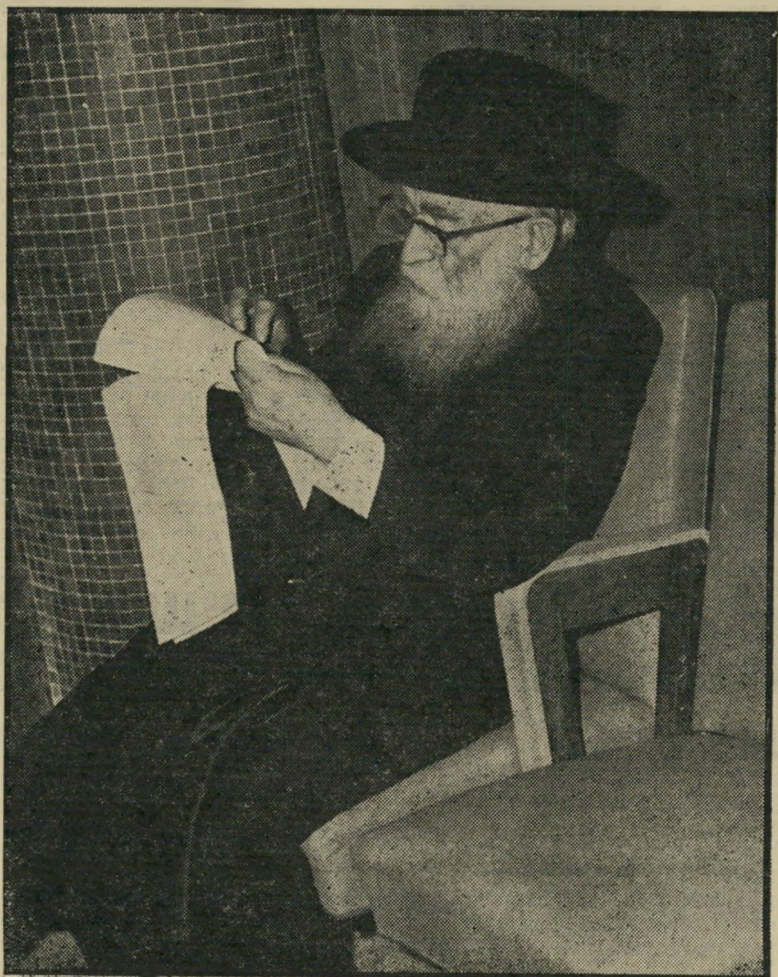
חיתתה של הפרשה בידעה ש"החופיעה לפני שבועות מספר בבטאון המפד"ל, הצופה, בה נאמר כי כנס של רבני אירופה לדרון בבעיות מיהו יהודי, עומד להיערך במילאנו. שעה שהתפרסמה הידיעה שהו מרבית רבני אירופה וראשי הקהילות היהודיות בה בארץ. חלקם באו כדי להשתתף בכנס הקהילות ובתי-הכנסת שנערך בהיכל שלמה בירושלים. האחרים הגיעו כדי להשתתף בקונגרס הציוני.

בין אלה היו הרבנים הראשיים של בריטניה, אירלנד, בלגיה והולנד, וראשי הקהילות הגדולות באירופה. אפילו הרב הראשי של איטליה, הרב טואף מרומא, היה כאן. והנה הסתבר, כי איש מהם לא ידע על הכנס שנועד להתכנס החודש במילאנו.

לעומת זאת היה דבר קיום הכנס ידוע לשורה שלימה של רבנים בישראל. מלבד הרב אונטרמן ידעו על קיום הכנס גם שריהרות, הד"ר רוח ורהפטיג, ח"כ אגור דת ישראל, יהודה מאיר אברמוביץ והדיינים החיפאיים פינק ורוזנטל. להם נודע דבר קיום ה"כנס", בצורה מקורית: כולם קיבלו הזמנות מלוות בכרטיסי-טיסה חינם. חקירה קצרה העלתה מה הוא הסוד המסתתר מאחורי "כנס הרבנים" במילאנו. היתה זו מעין מהדורה יהודית של "נס במילאנו" לויטוריו דה-סיקה.

במילאנו, בירתה הכלכלית של צפון איטליה, מתגורר יהודי עשיר ועתיר נכסי-סוים - דניאל דניאלס. יהודי זה, מעשירי איטליה ויקיריה, שעשה את הונו בשנים האחרונות, החליט שכתור נכסים לא די לו והוא רוצה גם בכתר תורה. לצורך זה הוזמן אצל סופר סת"ם בארץ ספר תורה חדש, אותו תרם לבית-הכנסת במילאנו. על שם אביו ז"ל.

אולם אותו דניאלס לא הסתפק בתרומה של ספר תורה (שערכו כ-8000 ל"י). הוא החליט להטות את טכס הכנסת ספר התורה לבית-הכנסת, לחגיגה בינלאומית בהשתתפות כוהני דת מכל הדתות.

בדיחה עצובה

לא שלרוע המזל, החלו הכובים בהם ניסה משהו לעטוף את ה"כנס" במי' לאנו, לפקוע בזה אחר זה כבועות של סבון. תחילה הליף משהו לעתונות האיטלית את פשר הייחוד שבמסע הרב אונטרמן: כי אילו היתה זו יציאה רשמית ראשונה של רב ראשי מישראל, עתוני ישראל מיהרו לצטט את עתוני איטליה. היתה זו בדיחה תפלה. מאז נבחר כרב ראשי נסע הרב אונטרמן שלוש פעמים לארצות-הברית ופעמיים לאירופה. גם הרב הראשי ניסים כבר יצא מיספר פעמים לחו"ל. אחרי-כך ניסה משהו להשוות לנסיעתו של אונטרמן גם גוון מדיני. פורסם כאילו ייפגש אונטרמן בכנס הרבנים עם סגן נשיא המדינה של הוטיקאן, מונסניור ג'ר-באני בגלי, וידון עימו ביחסים שבין היהדות והנצרות. ידיעה מגוחכת זו הוכחשה מיד על-ידי הדובר הרשמי של הוטיקאן. כאשר הסתבר כי גם הכנס אליו נסע הרב אינו כנס, הפכה נסיעתו של אונטרמן למעשה ליציאת אחד גדול. הדיין החיפאי, הרב יעקב רוזנטל, שהוזמן אף הוא לאיטליה על-ידי דניאלס שהוא שותף במלון דן כרמל בחיפה, יכול להרשות לעצמו לנסוע לטיול לאיטליה על חשבון הגביר ממילאנו. גם חבר הכנסת מאגודת ישראל, הרב אברמוביץ, יכול להרשות זאת לעצמו. אבל כאשר עושה זאת הרב הראשי בישראל, שנסיעתו חסרת התכלית למילאנו נו מכוסה במסך של ידיעות כוונות, זו אינה רק בדיחה עצובה. זוהי סטירת לחי מבוזה לכהונת הרב הראשי ולסמכותו. כך אירע, שהמסע שנועד להאדיר את שם הרב הראשי, גרם להשפלתו וביזויו.